Eduskunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.11.2025

LAUSUNTO

HE 92/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vammaispalvelulain 2 §:n muuttamisesta

Soveltamisalan tarkennus on kannatettava. Asiakastyön päätöksenteon kannalta on hyvä, että elämänvaihe olisi mainittuna laissa, jotta sitä voidaan käyttää nykyistä selkeämmin päätöksenteon perusteena. Elämänvaiheen kirjaus lakiin selkeyttää soveltamisalaa. Edelleen siihen jää tulkinnanvaraa sen suhteen mitä pidetään normaalina ikääntymisen aiheuttamana ja mitä vammaisuudesta johtuvana, erityisesti tilanteissa, joissa vammainen henkilö (jokin vammaisuusdiagnoosi) ei ole ennen ikääntymistä tarvinnut palveluita ollenkaan tai on pärjännyt erityisen kevyillä palveluilla ja palvelun tarve lisääntyy ikääntyessä.

Vammaisen henkilön palveluiden saumattoman jatkuvuuden turvaamiseksi on hyvä sisällyttää lakiin palvelun jatkuvuuden edellytys. Jatkuvuuden kirjaaminen lakiin turvaa elämänvaiheesta toiseen siirtyvän oikeutta palveluun palvelutarpeen jatkuessa. Tunnistamme tässä kuitenkin riskin sille, että jatkuvuutta voitaisi tulkita myös niin, että palveluita ei voisi muuttaa elämänvaiheesta toiseen siirryttäessä (muodostuneen luottamuksen suojan vuoksi). Joitakin palveluita voidaan kuitenkin tarvita vain tietyssä elämänvaiheessa ja seuraavassa niitä tai korvaavia palveluita ei tarvita. Esimerkiksi lapsuudessa ollut tarve tilapäiseen huolenpitoon koulujen loma-aikoina voi poistua siirryttäessä nuoruuden vaiheeseen, jolloin nuori pärjääkin joko itsenäisesti tai muulla palvelulla. Oleellista on korostaa yksilöllistä arviointia ja palvelukokonaisuuden rakentumista myös siirtymävaiheissa sen lisäksi, että huomioidaan palveluiden jatkuvuus.

Lakien soveltamisjärjestyksessä on edelleen tulkinnanvaraa vammaispalvelulain mukaisten palvelujen subjektiivisten oikeuksien luonteesta johtuen. Yleislakien mukaisia palveluja ei voida priorisoida vammaisille henkilöille, koska samat palvelut tulee olla yhdenvertaisin perustein saatavilla muille samaa palvelua tarvitseville. Yleislakien mukaiset palvelut ovat usein määrärahoihin sidottuja, eikä palvelujen saatavuus ei voi ohjata sitä minkä lain mukaan palvelut myönnetään.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Vammaispalvelujen johtaja

Sari Hietala

sari.hietala@varha.fi